

Utrikesdepartementet

Europeiska kommissionen
Generalsekretariatet
Rue de la Loi 200
B-1049 BRYSEL
Belgien

Svar på kompletterande motiverat yttrande angående Sveriges underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt artiklarna 12 och 16 i direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (KOM:s ref SG-Grefte(2015) D/6901, ärendenummer 2010/4200)

Bakgrund

1. Kommissionen har i ett motiverat yttrande, som kom in till Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen den 17 juni 2011, gjort gällande att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 12 och 16 i rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).
2. Den svenska regeringen besvarade det motiverade yttrandet den 17 augusti 2011. Regeringen har även den 30 september 2011, den 29 februari 2012, den 23 april 2012, den 26 juni 2012, den 8 februari 2013 och den 22 november 2013 lämnat vissa kompletterande uppgifter i ärendet.
3. Kommissionen har nu i ett kompletterande motiverat yttrande, som kom in till Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen den 19 juni 2015, vidhållit att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 12 och 16 i art- och habitatdirektivet. Såsom kommissionen får uppfattas består underlåtenheten i att Sverige skulle ha antagit en vargpolitik, uttryckt genom de olika årliga besluten om licensjakt på svenska vargar, vilka påverkar och sannolikt kommer att i framtiden påverka den gynnsamma bevarandestatusen för den svenska vargen. Till grund för detta ställningstagande lägger kommissionen följande omständigheter
 - att den svenska vargstammen begränsats,
 - att licensjakt tillåts på en strikt skyddad art som inte har gynnsam bevarandestatus på grund av populationsdynamik och begränsning av det naturliga utbredningsområdet, samt

- att flyttningar av varg medgetts för vilka det inte finns några garantier för att de kommer att genomföras och som inte förberetts på ett sätt som garanterar ett snabbt genomförande.

Inledande anmärkningar

4. Bevarande av arter och dess livsmiljöer är en fråga som står högt på den politiska dagordningen i Sverige och regeringens inställning är att Sverige ska ha en långsiktigt livskraftig vargstam. Det övergripande och långsiktiga målet för den svenska rovdjurspolitiken är att varg och andra stora rovdjur ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn tas.
5. Den svenska rovdjurspolitiken ska genomföras på ett sådant sätt att vargens och andra rovdjurs gynnsamma bevarandestatus säkerställs och att den jakt som sker är förenlig med såväl våra EU-rättsliga åtaganden som våra nationella mål. I syfte att få till stånd en långsiktigt hållbar förvaltning av den svenska vargpopulationen har regeringen under våren 2015 beslutat ett antal uppdrag. Dessa uppdrag beskrivs närmare nedan i punkterna 27-31.
6. Så snart uppdragen har redovisats kommer regeringen att analysera dem och vidta de eventuella åtgärder som de genomförda analyserna och lämnade förslagen föranleder.
7. Regeringen välkomnar en fortsatt och fördjupad dialog med kommissionen i syfte att få till stånd en långsiktigt hållbar vargstamsförvaltning i Sverige som är förenlig med de krav som följer av art- och habitatdirektivet.
8. Regeringen kommer nedan att bemöta kommissionens anmärkningar och närmare redogöra för skälen för sin inställning, varvid frågorna kommer att behandlas i följande ordning: 1. Vargens naturliga utbredningsområde, 2. Vargens bevarandestatus, 3. Flyttningar av varg, 4. Licensjakten och 5. Kommissionens farhågor om en flerårig praxis.
9. Framställningen kommer att koncentreras till de händelser som ligger i tiden efter det att regeringen besvarade det motiverade yttrandet, det vill säga åren 2012-2015. Vad gäller förhållandena dessförinnan har dessa behandlats i svaret på det motiverade yttrandet den 17 juni 2011 och de kompletterande uppgifter som lämnats av regeringen därefter.
10. Inledningsvis lämnas en uppdatering av händelseutvecklingen sedan regeringens senaste komplettering i ärendet.

Händelseutvecklingen efter den 22 november 2013

11. Den 10 december 2013 antog riksdagen regeringens proposition 2012/13:191 En hållbar rovdjurspolitik (rovdjurspropositionen). Regeringen har i den senaste kompletteringen i ärendet redogjort för innehållet i propositionen vad gäller varg.

Ändring av jaktförordningen – licensjakt efter varg

12. De bestämmelser i jaktförordningen (1987:905) som rör licensjakt efter varg har ändrats, *se bilaga 1*. En möjlighet har införts för Naturvårdsverket att delegera rätten att besluta om licensjakt efter varg till länsstyrelsen. Detta gäller under vissa i förordningen angivna förutsättningar. Vidare har det förtydligats i förordningen att Naturvårdsverkets beslut att delegera licensjakten inte kan överklagas. Ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2014 respektive den 1 juni 2014 och återfinns i förordningens 24 a § och 58 §.

Beslut om ny förvaltningsplan

13. Naturvårdsverket antog den 30 oktober 2014 en ny förvaltningsplan för varg för förvaltningsperioden 2014-2019, *se bilaga 2*. I planen har det övergripande och långsiktiga målet för rovdjurspolitiken delats upp i fyra delmål för att tydliggöra hur det ska uppnås. Delmålen har i förvaltningsplanen preciserats enligt följande.

1. Uppnä och bibehålla gynnsam bevarandestatus

- Antalet vargar i Sverige är minst 270 individer vilket motsvarar det beslutade referensvärdet för gynnsam bevarandestatus avseende populationsstorlek.
- Vargens utbredningsområde i Sverige är hela Sverige förutom den alpina regionen och Gotlands län.
- Minst 1 ny immigrant från östliga populationer har reproducerat sig per generation om vargstammen är minst 370 individer. Ligger stammen nära 270 individer behövs minst 2,5 nya reproducerande immigranter per 5-årsperiod. För varg är en generation lika med 5 år.

2. Minskade skador

- Toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur är maximalt 10 % räknat på den aktuella samebyns faktiska renantal.
- Medelvärdet för antalet angrepp på får har minskat med 10 % jämfört med den föregående förvaltningsperioden (2008-2013).
- Medelvärdet för antal angrepp på hundar har minskat med 10 % jämfört med den föregående förvaltningsperioden (2008-2013).

3. Ökat förtroende för förvaltningen

- Andelen personer som anger att de alltid/ofta känner rädsla/oro vid utevistelse i områden med varg har minskat med 10 % jämfört med tidigare genomförd undersökning.
- Större andel av befolkningen tolererar att ha stora rovdjur i närområdet jämfört med andel i tidigare genomförda undersökningar.
- Större andel av befolkningen har förtroende för förvaltande myndigheter jämfört med andel i tidigare genomförda undersökningar.
- Samrådsprocessen för uppföljning och revidering av förvaltningsplanerna för de stora rovdjuren upplevs som legitim och inkluderande. De intressen som berörs har deltagit i revideringen och planerna upplevs som rättvisande.
- Länsstyrelsens regionala mål för förvaltningen av stora rovdjur inkluderar ett tydligt socioekonomiskt resonemang avseende såväl näringar, fritidsintressen som kulturellt betingade verksamheter. Målen är mätbara och med tydliga åtgärder för genomförande och uppföljning.

4. Ingen illegal jakt.

- Berörda samhällsinstanser fortsätter arbeta för att avsevärt minska den illegala jaktens omfattning.

Beslut om föreskrifter om licensjakt

14. Den 18 september 2014 beslutade Naturvårdsverket föreskrifter och allmänna råd (NFS 2014:24) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter varg, *se bilaga 3*. Föreskrifterna reglerar länsstyrelsens beslut om licensjakt efter varg med stöd av 23 d §, och efter delegering enligt 24 a §, jaktförordningen. I föreskrifterna begränsas länsstyrelsens rätt att besluta om licensjakt efter varg på så sätt att besluten endast får gälla perioden från och med den 2 januari till och med den 15 februari.

Beslut om miniminivåer för varg

15. Den 30 oktober 2014 fastställde Naturvårdsverket med stöd av 5 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn miniminivåer för förekomsten av varg och björn för rovdjursförvaltningsområden och län, *se bilaga 4*. Beslutet syftar till att säkerställa att de nationella referensvärdena för gynnsam bevarandestatus inte understigs, att bidra till att genomföra regionaliseringen av rovdjursförvaltningen samt att samma utgångspunkter ska användas för fördelning av miniminivåer i alla förvaltningsområden och mellan förvaltningsområden och län. Beslutet gäller som längst till och med den 29 oktober 2019. Nya miniminivåer kan fastställas under perioden.

Inventering av varg

16. Inventeringsrapporten från vinterinventeringen av varg 2013/14 färdigställdes i september 2014, *se bilaga 5*. Det skandinaviska (svenska och norska) vargbeståndet uppskattades grovt till totalt 400 djur för vintern 2013–2014. Cirka 320 vargar fanns enbart i Sverige medan den gränsöverskridande delen av stammen, som är gemensam för de båda länderna, utgörs av cirka 50 djur. Cirka 30 vargar fanns enbart i Norge.
17. Inventeringsrapporten från vinterinventeringen av varg 2014/15 färdigställdes i juni 2015, *se bilaga 6*. Det totala antalet vargar i Skandinavien beräknades vintern 2014/2015 till cirka 460 vargar inklusive de vargar som dött under samma period. I Sverige beräknades antalet vargar, utan hänsyn taget till de vargar som dött under inventeringsperioden, till cirka 415 vargar.
18. Naturvårdsverket har under 2014 ändrat sina föreskrifter och allmänna råd (NFS 2007:10) om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn, *se bilaga 7*. De ändrade föreskrifterna och allmänna råden trädde i kraft den 1 oktober 2014.

Delegationsbeslut – licensjakt

19. Naturvårdsverket beslutade den 30 oktober 2014 att för perioden från och med den 30 oktober 2014 till och med den 15 februari 2017 delegera rätten att fatta beslut om licensjakt efter varg till länsstyrelserna i Dalarnas, Gävleborgs, Stockholms, Värmlands, Västmanlands, Västra Götalands, Uppsala och Örebro län, *se bilaga 8*.
20. I beslutet uppmärksammas länsstyrelserna på att varje länsstyrelse ansvarar för att beslut om licensjakt efter varg uppfyller de förutsättningar som anges i 23 c § jaktförordningen. Det innebär att följande kriterier måste vara uppfyllda. 1. Det får inte finnas någon annan lämplig lösning än jakt, 2. Jakten får inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, 3. Jakten ska vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning och 4. Jakten ska ske selektivt och under strängt kontrollerade former. I beslutet anges vidare att kraven på länsstyrelsens beslut om licensjakt efter varg i övrigt framgår av Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsernas beslut om licensjakt efter varg.

Domstolsprövning av licensjakten för åren 2013-2015

21. Naturvårdsverket beslutade den 30 januari 2013 om licensjakt efter 16 vargar under 2013 i syfte att minska inavelsgraden hos den skandinaviska vargpopulationen. Detta beslut överklagades först till förvaltningsrätten och sedan vidare till kammarrätten som beslutade om inhibition, det vill

säga att jakten inte fick genomföras i avvaktan på dom. Kammarrätten meddelade dom i målet (mål nr 3273-13) den 14 november 2014, se *bilaga 9*. Domen överklagades inte och har vunnit laga kraft.

22. Naturvårdsverket beslutade den 19 december 2013 om licensjakt efter 30 vargar under 2014 i syfte att som ett led i uppfyllandet av målsättningen i förvaltningsplanen minska tätheten av varg. Detta beslut överklagades till förvaltningsrätten som beslutade om inhibition. Förvaltningsrätten meddelade beslut i målet den 23 december 2014 (mål nr 30966-13 och 598-14), se *bilaga 10*. Beslutet har överklagats till kammarrätten som ännu inte tagit ställning till frågan om prövningstillstånd ska meddelas.
23. Naturvårdsverket beslutade den 30 oktober 2014 att delegera rätten att besluta om licensjakt efter varg till länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet. Länsstyrelserna i Dalarnas, Värmlands och Örebro län beslutade om licensjakt efter sammanlagt 44 vargar under 2015. Besluten överklagades till Naturvårdsverket som avlog överklagandena. Naturvårdsverkets beslut i överklagade ärenden får enligt 58 § 1 jaktförordningen inte överklagas. Trots överklagandeförbudet har besluten överklagats till allmän förvaltningsdomstol.
24. Högsta förvaltningsdomstolen har den 28 januari 2015 meddelat prövningstillstånd för frågan ”Om ett beslut fattat av Naturvårdsverket, avseende licensjakt efter varg, kan tas upp till prövning av domstol trots att det enligt 58 § 1 jaktförordningen inte får överklagas”. Högsta förvaltningsdomstolen inåberade inte 2015 års jakt, se *bilaga 11*. Jakten har genomförts. Målet har ännu inte avgjorts.

Avslutade utredningar och uppdrag

25. Regeringen beslutade den 16 juli 2015 att lägga ner jaktlagsutredningen, L 2012:01, som den tidigare regeringen tillsatte den 19 juli 2012 (dir 2012:77 Översyn av jaktlagstiftningen m.m.). Jaktlagsutredningen hade i uppdrag att bland annat se över och modernisera jaktlagstiftningen men fick i likhet med ett antal andra utredningar läggas ner i brist på budgetmedel.
26. Naturvårdsverket och Statens jordbruksverk fick den 20 december 2012 i uppdrag att fortsätta arbetet med aktiva åtgärder för den genetiska förstärkningen av vargpopulationen inom Sverige. Uppdraget slutredovisades den 12 december 2014, se *bilaga 12*.

Uppdrag beslutade 2015

27. I syfte att få till stånd en långsiktigt hållbar förvaltning av vargpopulationen har regeringen under våren 2015 beslutat ett antal uppdrag.

28. Regeringen har den 1 april 2015 beslutat att uppdra åt Naturvårdsverket att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera befintlig sårbarhetsanalys för varg och med den som grund utreda vad som krävs för att vargpopulationen i Sverige ska anses ha gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet, *se bilaga 13*. Naturvårdsverket ska också, utifrån utredningen om gynnsam bevarandestatus och i samarbete med Statens jordbruksverk, analysera och redovisa hur socioekonomin påverkas av en vargpopulation som har gynnsam bevarandestatus i Sverige. Naturvårdsverket bör särskilt analysera påverkan på landsbygdens näringar och renskötseln.
29. Regeringen har den 1 april 2015 beslutat att uppdra åt Statens jordbruksverk att sammanfatta och utvärdera befintlig kunskap om hur angrepp orsakade av stora rovdjur på tamdjur och husdjur kan förebyggas, *se bilaga 14*. Jordbruksverket ska särskilt undersöka och utvärdera i Sverige mindre beprövade metoder samt föreslå nya metoder som skulle kunna användas i större utsträckning för att förebygga angrepp och skador orsakade av stora rovdjur på tamdjur och husdjur. Jordbruksverket ska redovisa exempel på erfarenheter från användande av sådana åtgärder i andra länder och bedöma dess tillämpbarhet i Sverige.
30. Regeringen har den 28 maj 2015 uppdragit åt en utredare att föreslå en transparent och rättssäker processgång för överprövning av länsstyrelsens beslut om jakt efter bland annat varg som är förenlig med EU-rätten och andra internationella åtaganden, *se bilaga 15*.
31. Regeringen har den 25 juni 2015 uppdragit åt Naturvårdsverket att undersöka om, och i så fall hur, kriterier för, och utformning av, skydds jakt efter varg kan tillämpas eller utvecklas för att bättre bidra till vargpolitikens övergripande syfte, *se bilaga 16*. Eftersom vargen lokalt kan orsaka stor skada finns det anledning att undersöka hur skyddsjakten i dess nuvarande utformning kan utvecklas för att möta de behov som i dag finns givet den ökade vargtätheten i vissa områden där detta kan skapa problem för viss djurhållning och där det inte finns någon annan lämplig lösning.

Ersättning för viltskador

32. Generellt har antalet skador orsakade av stora rovdjur ökat under den senaste 10-årsperioden. Detta är resultatet av en ökning av de svenska rovdjursstammarna. För att kunna vidta erforderliga åtgärder som förebygger konflikter kring rovdjur har riksdagen efter förslag från regeringen i juni 2015 beslutat att höja det årliga budgetanslaget 1:7 Ersättning för viltskador m.m. med 10 miljoner kronor till att totalt omfatta drygt 27 miljoner kronor för 2015.

Närmare om kommissionens anmärkningar

Vargens naturliga utbredningsområde

33. Sverige är indelat i tre biogeografiska regioner; den alpina regionen som motsvarar fjällkedjan, den kontinentala regionen som inkluderar Blekinge, Skåne och Halland samt kusten runt Göteborg och den boreala regionen som omfattar resterande delar av Sverige.
34. Kommissionen har gjort gällande att vargen hindras från att reproducera sig på andra ställen än i Mellansverige och från att uppehålla sig längre tider i renskötselområdet. Enligt kommissionen begränsar dessa utslutningar vargens naturliga utbredningsområde och hindrar konnektivitet med och naturlig invandring till Sverige av vargar från öster, vilket har betydelse för frågan om vargen har uppnått gynnsam bevarandestatus.¹ Med anledning av kommissionens påståenden vill den svenska regeringen göra följande förtydliganden.
35. Sedan den nuvarande skandinaviska vargpopulationen bildades genom invandring av varg till Värmland på 1980-talet har det geografiska område inom vilket varg förekommer i landet utökats. Vargar i den skandinaviska vargpopulationen kan vandra långa sträckor och varg förekommer idag i alla svenska län, förutom i Gotlands län. Enligt Viltskadecenter på Sveriges lantbruksuniversitet har varg observerats i alla län utom Gotlands län under åren 2011-2015, *se bild nedan*.

¹ Avsnitt 3.2 b i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

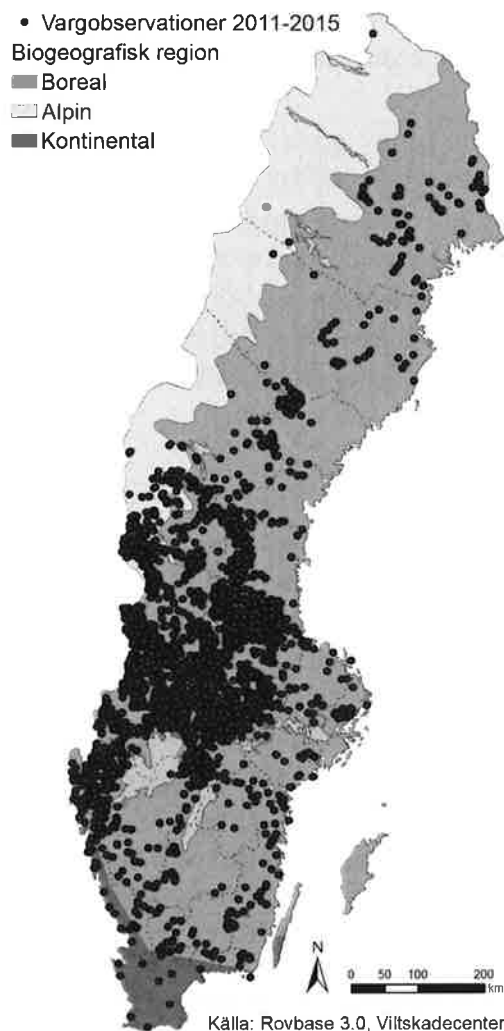

Bild: Framställd karta över kvalitetssäkrade vargobservationer från databasen Rovbase, registrerade av länsstyrelserna 2011-2015, Viltskadecenter, Sveriges lantbruksuniversitet, 2015-06-29. Databasen Rovbase är ett förvaltningsverktyg som ägs av Miljödirektoratet i Norge och Naturvårdsverket i Sverige.

36. Sverige har beslutat om ett referensvärde för gynnsam bevarandestatus när det gäller utbredningsområde som är något mindre än det naturliga utbredningsområdet för varg i Sverige. Enligt riksdagens beslut är referensvärdet när det gäller utbredningsområdet hela Sverige förutom den alpina regionen och Gotlands län.
37. Referensvärdet för vargens utbredningsområde utgör en *miniminivå*, det vill säga det minsta område som krävs för att en livskraftig vargpopulation ska kunna bibehållas på lång sikt. Idag förekommer dock vargen i hela dess naturliga utbredningsområde i Sverige. Sverige har ingen lagstiftning eller andra regleringar som förhindrar att varg förekommer eller reproducerar sig i den alpina regionen eller någon annan del av Sverige. Det finns därmed inga indikationer på att vargens naturliga utbredningsområde skulle minska eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid. Följaktligen kommer det även

fortsättningsvis att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att en livskraftig vargpopulation ska kunna bibehållas i Sverige på lång sikt.

38. Som kommissionen lyfter fram anges det i Naturvårdsverkets nya förvaltningsplan för varg att den alpina regionen är undantagen från vargens utbredningsområde.² Denna uppgift är dock följd av en felskrivning i förvaltningsplanen och återspeglar inte på ett korrekt sätt vad som anges i rovdjurspropositionen. Som framgår av ovanstående redogörelse återspeglar skrivningen inte heller på ett korrekt sätt hur vargens faktiska utbredning i Sverige ser ut idag.

Vargens bevarandestatus

39. Utvecklingen av den svenska vargpopulationen är fortsatt positiv. Sverige redovisade i ett kompletterande svar på det motiverade yttrandet den 22 november 2013 att vargpopulationen i Sverige hade ökat från 250 vargar efter 2011 års föryngringar till 350 vargar efter 2012 års föryngringar, se *bilaga 17*. Inventeringar efter 2013 års föryngringar visade att det fanns 370 vargar i landet och efter 2014 års föryngringar ökade vargpopulationen till 415 vargar, se *bilagorna 5 och 6*. Med de vargar som förekommer i Norge uppgår den skandinaviska vargpopulationen efter 2014 års föryngringar till 460 vargar. I Sverige har vargpopulationen ökat med ca 65 % under tidsperioden 2011-2014. Trenden för vargpopulationen i Skandinavien baserat på antalet registrerade familjegrupper pekar även denna fortsatt uppåt. Sedan vintern 1999/00 har vargpopulationen på 15 år vuxit från 13 till 68 familjegrupper och par i Skandinavien. Av dessa finns 57 familjegrupper och par i Sverige. Den årliga tillväxttakten, baserad på inventering av familjegrupper, har den senaste 10-årsperioden varit runt 15 procent.
40. Det totala antalet vargar i Sverige vintern 2014/15 beräknades till cirka 415 vargar, utan hänsyn taget till de vargar som dött under inventeringsperioden, som är den 1 oktober 2014 – 31 mars 2015. Under denna tid sköts 14 vargar vid skydds jakt, 7 dog i trafiken och 3 av andra orsaker. Dessutom sköts 44 vargar under 2015 års licensjakt, se *bilaga 3 till bilaga 6*. Enligt uppgift från Naturvårdsverket beräknas cirka 50 valpar också ha fötts under våren 2015. Genom licensjakten i januari – februari 2015 har således tillväxten för vargpopulationen begränsats under 2015. Vargpopulationen efter vinterns licensjakt kan dock beräknas vara på ungefär samma nivå som förra året, se *bilaga 18*.
41. Kommissionen gör gällande att det *inte är säkert* att den svenska vargpopulationen har uppnått gynnsam bevarandestatus (vår kursivering).³ Kommissionens tveksamheter därvidlag bygger i viss

² Punkt 55 i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

³ Avsnitt 3.2 a) i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

utsträckning på missuppfattningen att vargens naturliga utbredningsområde skulle vara begränsat, vilket regeringen har bemött ovan.

42. Kommissionen gör även gällande att referensvärdet för populationsstorlek om 270 vargar vilar på osäker vetenskaplig grund och att det inte är möjligt att fastställa bortom rimligt vetenskapligt tvivel att den svenska vargpopulationen, med dess nuvarande genetiska situation, kommer att ha uppnått gynnsam bevarandestatus vid 270 vargar.⁴
43. Kommissionen synes därmed utgå från att bedömningen av om den svenska vargen har gynnsam bevarandestatus eller inte ska ske utifrån de 270 vargar som Sverige har rapporterat som referensvärde enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet.
44. Den svenska regeringen delar inte kommissionens uppfattning i detta avseende. Referensvärdet är en miniminivå. Som regeringen har redogjort för ovan förekommer den svenska vargen i praktiken i ett större geografiskt område och i ett högre antal än det som har angetts såsom referensvärde. Vad som är ett lämpligt referensvärde kommer att studeras vidare, se punkt 50, men enligt den svenska regeringen är det vargens *faktiska utbredning och faktiska population* i Sverige som ska ligga till grund för bedömningen om vargen har gynnsam bevarandestatus och *inte de rapporterade referensvärden* som kan komma att ändras framöver.
45. I frågan om den svenska vargen har gynnsam bevarandestatus vill regeringen framhålla följande. De frågetecken som kommissionen har rest i detta hänseende synes primärt bottna i förhållandet att olika forskargrupper har kommit fram till olika siffror vid sina respektive bedömningar av vid vilket antal den svenska vargpopulationen kan anses ha uppnått gynnsam bevarandestatus. En arts bevarandestatus är dock inte statisk utan förändras över tid. De olika nivåerna på referensvärde kan delvis förklaras av att de är gjorda under ett långt tidspann under vilket kunskaperna om den skandinaviska vargpopulationen har ökat avsevärt och att det varit fråga om olika tillvägagångssätt och modeller med olika antaganden. Vidare är det långt ifrån ovanligt att olika forskarlag landar i olika slutsatser i sina bedömningar. Nedan följer en redogörelse för de bedömningar som gjordes i rovdjurspropositionen vad gäller bevarandestatus.
46. På uppdrag av Naturvårdsverket redovisade det skandinaviska vargforskningsprojektet Skandulv en sårbarhetsanalys för varg i juli 2012 och en kompletterande rapport om genetiska aspekter av gynnsam bevarandestatus i oktober 2012, *se bilagorna 19 och 20*. Grunden för kompletteringen om de genetiska aspekterna på gynnsam bevarandestatus var genetikens betydelse för den skandinaviska vargpopulationen. Slutsatsen i den kompletterande rapporten var att vargpopulationens

⁴ Punkt 50 i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

kontakt med en annan vargpopulation är viktigare än populationsstorleken i sig för att populationen ska uppnå genetisk livskraft.

47. Av kommissionens riktlinjer för bedömning och rapportering enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet framgår att minsta livskraftiga population alltid är lägre än referensvärdet för populationsstorlek. Vidare framgår det av kommissionens riktlinjer för förvaltning av stora rovdjur att referensvärdet för populationsstorlek måste vara minst lika stort (och helst mycket större) än värdet för minsta livskraftiga population. Mot bakgrund av det vetenskapliga underlaget från Skandulv och kommissionens riktlinjer föreslog regeringen i rovdjurspropositionen att referensvärdet skulle vara två till tre gånger större än minsta livskraftiga population, det vill säga 200-300 vargar. Med avdrag för vargarna i Norge innebar det att regeringen föreslog att referensvärdet för varg i Sverige bör vara 170–270 vargar.
48. Mot bakgrund av bedömningen att referensvärdena för populationsstorlek och utbredningsområde var uppnådda, den starka populationsutvecklingen, den förbättrade genetiken med minskad inavelsgrad och ökad genetisk variation, den genetiska förstärkningen samt en tillräcklig invandringstakt av vargar från Finland och Ryssland gjorde regeringen bedömningen att vargen har gynnsam bevarandestatus i Sverige. Riksdagen beslutade den 10 december 2013 att godkänna regeringens förslag.
49. Den sårbarhetsanalys som låg till grund för bedömningarna i propositionen har utsatts för viss kritik och professor Michael Bruford, Cardiff University, gavs därför i uppdrag att redovisa en kompletterande sårbarhetsanalys för vargpopulationen i Skandinavien. Rapporten bifogas, *se bilaga 21*.
50. Regeringen vill i detta sammanhang uppmärksamma kommissionen på att, som nämnts ovan i punkt 28, regeringen 1 april 2015 har gett Naturvårdsverket i uppdrag att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera befintlig sårbarhetsanalys för varg och med den som grund utreda vad som krävs för att vargpopulationen i Sverige ska anses ha gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Som en del i arbetet med uppdraget har Naturvårdsverket anlitat två forskningsgrupper som oberoende av varandra ska gå igenom forskningsläget och utifrån detta göra en vetenskaplig syntes om lämpligt referensvärde för populationsstorlek, *se bilaga 22 och 23*. Naturvårdsverket ska redovisa sitt uppdrag senast den 30 september 2015. Regeringen kommer därefter att ta ställning till om det behöver göras en ny bedömning av referensvärden för varg och sedan bedöma om vargen har gynnsam bevarandestatus i Sverige.
51. Kommissionen har vidare anfört att den svenska vargpopulationens problem med inavel visserligen kan ha minskat under de senaste åren

men att det kvarstår och måste beaktas i förvaltningen av den svenska vargpopulationen och i definieringen av nivån för gynnsam bevarandestatus.⁵

52. Den svenska regeringen vill här framhålla att vargpopulationens genetik har förbättrats under de senaste åren. Från 2007 till 2014 har inavelskoefficienten gått från 0,30 till 0,24 vilket motsvarar en minskning med cirka 20 procent, se *bilaga 24*. Regeringen delar kommissionens uppfattning om att inavel är ett problem som måste beaktas i förvaltningen av den svenska vargpopulationen. Flera åtgärder har genomförts för att främja den genetiska förstärkningen. Under tidsperioden 2011-2013 har tre genetiskt värdefulla invandrade vargar flyttats från norra Sverige till södra delarna av Sverige. Två av dessa vargar har bildat ett par och de fick under 2013 och 2014 valpar. Eftersom båda föräldrarna är invandrade vargar kan dessa valpar i praktiken ses som obesläktade med de skandinaviska och deras avkommor kommer att reducera vargstammens inavelsgrad ytterligare då de reproducerar sig.

Flyttningar av varg

53. Kommissionen har i sitt yttrande vidhållit att flyttningar i princip kan anses vara en möjlig lösning på problemet med inavel bland svenska vargar.⁶
54. Att flytta vargar är kostsamt och komplicerat. Som regeringen har redogjort för i punkt 26 ovan redovisade Naturvårdsverket och Statens jordbruksverk ett regeringsuppdrag om genetisk förstärkning av vargpopulationen i december 2014. I slutredovisningen angavs bland annat att det genomfördes omfattande förberedelser inom ramen för uppdraget för att vintern 2012-13 kunna flytta vargvalpar från djurparker till vilda vargars lyor. Två vilda vargtikar märktes, djurförsöksetiskt tillstånd söktes och praktiska frågor runt flyttarna utreddes. Någon valpflytt kunde dock inte genomföras våren 2013. Detta berodde delvis på att det är svårt att märka vilda tikar då naturgivna förhållanden som väder och geografi styr detta arbete men framförallt på att de märkta vilda tikarna födde valpar 19 dagar före den första djurparkstiken (det får inte skilja mer än 8 dagar mellan födslarna). Det bedömdes vidare att om flyttning av enstaka invandrade vargar genomförs finns det stor risk att dessa inte blir kvar i Mellansverige.
55. Enligt slutredovisningen av uppdraget bör arbetet med att säkra genetiskt utbyte med icke besläktade populationer inriktas på att möjliggöra en naturlig rörlighet av vargar genom renskötselområdet och mellan Sverige, Finland och Ryssland. Detta bör ske genom att ett

⁵ Punkt 51 i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

⁶ Avsnitt 3.2 c) i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

samarbete inleds mellan myndigheterna i Sverige, Finland och Ryssland samt genom att initiera en dialog med Sametinget och rennäringens företrädare. En studieresa till Ryssland genomfördes i december 2011. Resultatet av resan var att de ryska myndigheterna sade sig vara beredda att bistå de svenska myndigheterna i arbetet med att genetiskt förstärka vargpopulationen. Fyra vargvalpar donerades från en rysk djurpark till en svensk djurpark som en följd av samarbetet. Valparna sattes hösten 2013 ihop till avelspar, vilkas valpar framöver kan användas för genetisk förstärkning.

56. Redovisningen ovan är i linje med Naturvårdsverkets förvaltningsplan för varg. I planen anges som delmål 1 att uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus för varg i Sverige. Som åtgärder för att nå delmålet anges bland annat att Naturvårdsverket ska fortsätta att arbeta med att få till stånd ett samarbete med berörda myndigheter i Finland och Ryssland för att i framtiden förbättra möjligheterna för naturlig invandring av varg och att Naturvårdsverket och länsstyrelserna har inlett en dialog med Sametinget och renskötselns organisationer om att förbättra möjligheterna till naturlig invandring av varg genom renskötselområdet i Sverige. Naturvårdsverket har under 2015 påbörjat denna dialog med Sametinget och samebyarna. Enligt förvaltningsplanen ska Naturvårdsverket ha beredskap för genetisk förstärkning av vargpopulationen och om en tillräcklig invandring inte sker naturligt kan följande åtgärder bli aktuella: 1. Flytt av vuxen varg från renskötselområdet till den övriga vargpopulationen när detta är möjligt och lämpligt och 2. Flytt av vargvalpar från djurparker till vilda vargars lyor. Därutöver anges det i förvaltningsplanen att Naturvårdsverket ska ta fram en särskild plan för genetisk förstärkning av vargpopulationen. Planen ska gälla de kommande fem åren och närmare beskriva de åtgärder som kan vara aktuella.

Licensjakten

57. Kommissionen har gjort gällande att det funnits tillfredsställande alternativ till licensjakten 2010, 2011, 2013, 2014 och 2015 och att jakten inte genomförts i begränsad omfattning och begränsad mängd.⁷ Enligt kommissionen har licensjakten därmed inte varit förenlig med artikel 16.1 i art- och habitatdirektivet.
58. Den svenska regeringen konstaterar till en början att kommissionen inte har ifrågasatt att det i och för sig skulle vara möjligt att tillåta licensjakt med stöd av artikel 16.1 e) i art- och habitatdirektivet och att kommissionen inte kommer att bestrida Sveriges skäl till att tillåta jakt enligt artikel 16, inklusive acceptansen.⁸ Kommissionen synes inte heller längre göra gällande att jakten inte skulle ha genomförts selektivt.

⁷ Avsnitt 3.1 och 3.3 a) i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

⁸ Punkt 36 i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

59. Vad gäller licensjakten 2013 och 2014 noterar den svenska regeringen att kommissionens invändningar består i att det funnits tillfredsställande alternativ till licensjakten och att jakten inte har genomförts i begränsad omfattning och begränsad mängd.
60. Den licensjakt som beslutades av Naturvårdsverket 2013 och 2014 stoppades dock av domstol och kom därför inte att genomföras i någon egentlig utsträckning. Regeringen har därför svårt att ta till sig kommissionens invändningar i denna del. Kommissionen har nämligen inte förklarat på vilket sätt ett beslut om licensjakt, som inte har resulterat i någon jakt i egentlig utsträckning, skulle kunna utgöra en överträdelse av artikel 12 eller 16 i art- och habitatdirektivet.
61. I avsaknad av sådana uppgifter finns det inte förutsättningar för regeringen att besvara denna del av det kompletterande motiverade yttrandet på annat sätt än genom att konstatera att Naturvårdsverkets beslut om licensjakt 2013 och 2014 upphävdes av domstol (vilket kommissionen också har noterat i sitt yttrande⁹) och att de sålunda upphävda besluten rimligtvis inte kan utgöra någon överträdelse av artikel 12 eller 16 i art- och habitatdirektivet.
62. Mot denna bakgrund kommer den svenska regeringen att fokusera den fortsatta framställningen på 2015 års licensjakt. Regeringen kommer inledningsvis att redogöra för det regelverk som legat till grund för besluten om licensjakt och de beslut som har fattats av länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Som framgår av punkt 24 ovan är 2015 års licensjakt fortfarande föremål för rättslig prövning.
63. Av 1 § i förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn framgår att den svenska förvaltningen av varg syftar till att vargen ska finnas i så stort antal att den långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och att den kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. Vidare framgår att detta syfte ska uppnås i en sådan takt som främjar samexistensen mellan människor och dessa arter samtidigt som skador och olägenheter förebyggs och begränsas. För förvaltningen av stora rovdjur ska det enligt 2 § i nyss nämnda förordning finnas rovdjursförvaltningsområden enligt följande:
- Norra rovdjursförvaltningsområdet (som omfattar Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län).
 - Mellersta rovdjursförvaltningsområdet (som omfattar Stockholms, Uppsala, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län).
 - Södra rovdjursförvaltningsområdet (som omfattar Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne och Hallands län).

⁹ Punkt 25 och 26 i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

64. Efter förslag från de samverkansråd som finns inom respektive rovdjursförvaltningsområde ska Naturvårdsverket fastställa miniminivåer för förekomsten av varg i vart och ett av rovdjursförvaltningsområdena och länen. Dessa miniminivåer ska, i enlighet med 5 § ovannämnda förordning, fastställas inom ramen för de nationella målen för respektive art och med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden. Det nationella målet för varg vad gäller antal har av Naturvårdsverket bedömts vara att uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus enligt rovdjurspropositionen, där den beslutade referensnivån beskriver det lägsta antal som motsvarar en gynnsam bevarandestatus. Beslutade miniminivåer måste sammantaget minst motsvara den nationella referensnivån för varg. På detta sätt säkerställs att de nationella målen inte underskrids.
65. Av 24 a § i jaktförordningen följer att Naturvårdsverket har möjlighet att – om de av verket fastställda miniminivåerna för varg uppnås inom visst rovdjursförvaltningsområde – delegera beslutanderätten gällande beslut om licensjakt efter varg till länsstyrelserna inom området. Med stöd av detta bemyndigande beslutade Naturvårdsverket den 30 oktober 2014 att delegera rätten att besluta om licensjakt efter varg till länsstyrelserna i Mellersta rovdjursförvaltningsområdet.
66. Det finns ingen skyldighet för en länsstyrelse som har fått delegation att utnyttja denna rätt. För att en länsstyrelse ska kunna utnyttja sin delegation krävs att de förutsättningar som anges i 23 c § jaktförordningen är uppfyllda. Detta innebär att det inte får finnas någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för varg inom dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste vidare vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden. Vad gäller 2015 års licensjakt efter varg beslutade länsstyrelserna i Dalarnas, Värmlands och Örebro län att utnyttja sin rätt att besluta om licensjakt. Besluten omfattade totalt 44 vargar.
67. Länsstyrelsernas beslut överklagades till Naturvårdsverket som vid sin överprövning av besluten fann att dessa var förenliga med artikel 16.1 e) i art- och habitatdirektivet och att licensjakt således kunde tillåtas.
68. Regeringen kommer nedan att redogöra för 2015 års beslut om licensjakt i de avseenden som kommissionen har haft synpunkter på dessa, det vill säga att det funnits tillfredsställande alternativ till licensjakten och att den inte har genomförts i begränsad omfattning och begränsad mängd.

Andra lämpliga lösningar

69. När det gäller tänkbara alternativ till licensjakt gjorde länsstyrelserna och Naturvårdsverket bedömningen att det framförallt var flytt av varg eller sterilisering av varg som kunde komma ifråga.
70. Vid sin överprövning av länsstyrelsernas beslut om att tillåta licensjakt hänvisade Naturvårdsverket till att vargar kan förflytta sig över mycket långa sträckor under kort tid och att erfarenheter visar att det finns en stor sannolikhet för att flyttade vargar återkommer till området där de infångades. Vidare lyftes det fram att en flytt medför en hög grad av stress för det fångade och flyttade djuret som måste sövas, vilket i sig utgör en både riskabel och ingripande åtgärd för vargen. Det framhölls också att flytt av varg är en personalintensiv åtgärd och att kostnaden för flytt av en varg vid ett tillfälle uppgår till cirka 500 000 kr.
71. När det gäller sterilisering av varg konstaterade Naturvårdsverket att detta inte är lämpligt att utföra på ett vilt djur eftersom det utsätter djuret för onödigt lidande och utgör ett mycket stort ingrepp i djurets naturliga beteende samt att det utgör en personalintensiv åtgärd som är förenad med höga kostnader.
72. Sammantaget ansåg Naturvårdsverket att förvaltningsstrategierna flytt eller sterilisering inte utgjorde realistiska alternativ till licensjakt och att de var olämpliga i förhållande till såväl kostnader, tidsaspekt och personalresurser som risken för onödigt lidande.
73. Vad gäller de andra alternativ till licensjakten som identifierats, t.ex. ekonomisk ersättning vid skada orsakad av varg, skadeförebyggande åtgärder och förbättrad information ansåg Naturvårdsverket att dessa måste sättas i relation till det aktuella syftet med jakten. Naturvårdsverket gjorde bedömningen att dessa åtgärder inte kunde anses utgöra lämpliga alternativ till en licensjakt som syftar till att minska vargpopulationens koncentration och att sådana åtgärder snarare kan utgöra ett komplement till licensjakt än ett alternativ.
74. Ovanstående redogörelse visar enligt regeringens mening att besluten om licensjakt i enlighet med 23 c § första stycket jaktförordningen föregicks av en prövning av de tänkbara alternativen till licensjakt, där bland annat flyttning av varg ingick.
75. Som ännu ett exempel på tillfredsställande alternativ till licensjakt har kommissionen lyft fram nya sätt att reagera snabbt på rovdjursangrepp, inbegripet användningen av jakt i enlighet med artikel 16.1 b) eller c) i art- och habitatdirektivet. I denna del får regeringen hänvisa till att Naturvårdsverket har getts i uppdrag att undersöka om, och i så fall hur,

skyddsjakten i Sverige kan utvecklas. Uppdraget, som ska redovisas senast den 30 september 2015, beskrivs mer utförligt i punkt 31 ovan.

Begränsad mängd och begränsad omfattning

76. Vid sin överprövning av länsstyrelsernas beslut fann Naturvårdsverket att licensjakten 2015 uppfyllde kraven på begränsad omfattning och begränsad mängd enligt artikel 16.1 e) i art- och habitatdirektivet.
77. Kommissionen har gjort gällande att 2015 års licensjakt omfattade 12 procent av den totala svenska vargpopulationen (44 av 370 vargar) och att den därmed inte genomfördes i begränsad omfattning eller begränsad mängd.¹⁰ Kommissionen har inte argumenterat för att övriga kriterier för jakt i artikel 16.1 e) i art- och habitatdirektivet inte skulle ha varit uppfyllda.
78. Regeringen vill först framhålla att den uppgift om 370 vargar som kommissionen refererar till avser inventeringsresultaten efter 2013 års föryngringar och att den svenska vargpopulationen ökade till 415 vargar efter 2014 års föryngringar.
79. I svaret på det motiverade yttrandet förklarade den svenska regeringen att den delade kommissionens bedömning att de publicerade riktlinjerna från Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) utgör ett viktigt vägledande dokument vid utformningen av medlemsstaternas rovdjursförvaltning. Regeringen pekade särskilt på det förhållandet att den lettiska lodjursjakten i början av 2000-talet enligt LCIE:s bedömning utgör ett bra exempel på en berättigad användning av detta undantag och att denna jakt inte under något år underskred 9,9 procent av den totala lettiska lodjurspopulationen.¹¹
80. Den svenska regeringen noterar att kommissionen inte bemöter vad regeringen har anfört i denna del. I stället upprepas vad som tidigare har anförts i denna fråga, inbegripet de paralleller som dragits till den praxis som finns kring tolkningen av begreppet litet antal i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet).¹²
81. Regeringen vidhåller att EU-domstolens uttalanden angående tolkningen av begreppet litet antal i fågeldirektivet inte är överförbara till de förhållanden som omfattas av art- och habitatdirektivet. Bedömningen av vad som utgör begränsad omfattning och begränsad mängd i den mening som avses i artikel 16.1 e) i art- och habitatdirektivet måste i stället göras

¹⁰ Punkt 69 i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

¹¹ Punkt 67 i svaret på kommissionens motiverade yttrande av den 17 juni 2011.

¹² Punkt 62 i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

utifrån de förhållanden som gäller för vargar, med beaktande av denna arts speciella förutsättningar.

82. Såsom angetts i punkt 39 ovan har den svenska vargpopulationen ökat stadigt under de senaste åren med en årlig tillväxt om ca 15 procent. Från att ha uppgått till 250 vargar efter 2011 års föryngringar ökade vargpopulationen till 415 vargar efter 2014 års föryngringar, en ökning med ca 65 procent. Under samma tid förbättrades vargens genetiska status, som, i enlighet med vad som anförts i punkt 52 ovan, dessutom kommer att förbättras ytterligare. Det antal vargar som fälldes under licensjakten 2015 måste givetvis betraktas i ljuset av denna utveckling.
83. En ytterligare omständighet, som är viktig i detta sammanhang, är att licensjakten 2015 genomfördes selektivt och inte riktade sig mot något revir med säkerställd etablering av genetiskt viktig varg. Detta bekräftas av de genetiska analyser som har genomförts av de vargar som fälldes under licensjakten 2015 och som visar att inga av de fällda vargarna var immigranter från den finsk-ryska populationen eller var avkommor till den första generationen av sådana immigranter, *se bilaga 25*.
84. Tillväxten hos den svenska vargpopulationen har övervakats på ett mycket kontrollerat sätt och populationen beräknas efter vinterns licensjakt vara på ungefär samma nivå som förra året.

Kommissionens farhågor om en flerårig praxis

85. Kommissionen har vidhållit påståendet om att det finns risk för att Sverige fortsätter att tolka artikel 16.1 e) i direktivet på ett felaktigt sätt och att det därmed finns risk för en praxis avseende licensjakt på varg som är otillåten enligt art- och habitatdirektivet.¹³
86. När det gäller kommissionens farhågor om en felaktig praxis konstaterar den svenska regeringen att det inte skedde någon licensjakt i egentlig utsträckning 2012-2014 och att den licensjakt som ägde rum 2015 är föremål för rättslig prövning. Någon praxis har således inte etablerats och det är därför för tidigt att uttala sig om någon sådan.
87. Kommissionen har vidare gjort gällande att Sverige inte har levt upp till de åtaganden som gjordes i svaret på det motiverade yttrandet och som bestod i att någon sådan licensjakt som skett 2010 och 2011 inte skulle äga rum 2012 och att den tillfälliga begränsningen av vargpopulationen till 210 vargar inte längre skulle gälla.¹⁴
88. Regeringen tillbakavisar kommissionens påståenden i detta avseende. Den tillfälliga begränsningen av vargpopulationen till 210 vargar togs

¹³ Avsnitt 4 i kommissionens kompletterande motiverade yttrande.

¹⁴ Punkterna 75 och 76 i kommissionens kompletterande yttrande.

bort redan innan det motiverade yttrandet besvarades och har inte ersatts av någon annan antalsbegränsning. I enlighet med vad som utlovats ägde det inte heller rum någon licensjakt under 2012. Sverige har alltså uppfyllt de åtaganden som gjordes i det tidigare svaret.

89. För att undvika eventuella missförstånd vill den svenska regeringen dessutom på nytt framhålla att det rapporterade referensvärdet för populationsstorlek om 270 vargar inte utgör någon begränsning i form av tak för den svenska vargpopulationen. Som regeringen har redogjort för i punkt 44 ovan utgör referensvärdet en miniminivå, det vill säga ett golv, för populationen. I praktiken överskrider det faktiska antalet vargar denna miniminivå med bred marginal.

Avslutande kommentarer

90. Den svenska rovdjurspolitiken ska genomföras på ett sådant sätt att vargens gynnsamma bevarandestatus säkerställs och att den jakt efter varg som sker är förenlig med såväl våra EU-rättsliga åtaganden som nationella mål. Kunskapsläget vad gäller den svenska vargpopulationen är synnerligen gott och de återkommande inventeringar som har genomförts visar att den årliga tillväxttakten, baserad på inventering av familjegrupper, den senaste 10-årsperioden har varit runt 15 procent. Det faktiska antalet vargar i Sverige beräknas med marginal överstiga de 270 vargar som Sverige har rapporterat som referensvärde för populationsstorlek.
91. Antalet vargar utgör en av flera parametrar vid bedömningen av om vargen ska anses ha en gynnsam bevarandestatus i Sverige och vilket utrymme det finns för att använda jakt som en metod för att uppnå en långsiktigt hållbar förvaltning av den svenska vargpopulationen. Som beskrivits tidigare i yttrandet i punkterna 27-31 har regeringen under våren 2015 beslutat ett antal uppdrag i syfte att ytterligare förbättra kunskapsunderlaget inför framtida beslut om bevarandeåtgärder och beslut om att förebygga och förhindra skada orsakad av varg.
92. Tre av dessa uppdrag som särskilt bör lyftas fram är:
- Naturvårdsverkets uppdrag att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera befintlig sårbarhetsanalys för varg och med den som grund utreda vad som krävs för att vargpopulationen i Sverige ska anses ha gynnsam bevarandestatus.
 - Statens jordbruksverks uppdrag att utreda hur angrepp orsakade av stora rovdjur på tamdjur och andra husdjur kan förebyggas.
 - Naturvårdsverkets uppdrag att undersöka om och i sådana fall hur skyddsjakten i Sverige kan utvecklas.
93. Den svenska regeringen är angelägen om att ta sina unionsrättsliga skyldigheter på allvar och tillämpa befintlig unionsrätt på ett korrekt sätt. När ovan nämnda uppdrag har redovisats kommer regeringen att

analysera dem, inklusive alternativ till licensjakten i dess nuvarande form, och överväga åtgärder som de genomförda analyserna och lämnade förslagen kan komma att föranleda. Regeringen välkomnar en fortsatt och fördjupad dialog med kommissionen, gärna inom ramen för en informell bilateral arbetsgrupp, i syfte att få till stånd en långsiktigt hållbar vargstamsförvaltning i Sverige som är förenlig med de krav som följer av art- och habitatdirektivet.

94. Om kommissionen önskar få ytterligare information i ärendet står regeringen givetvis till förfogande.

Anna Falk
Departementsråd

BILAGEFÖRTECKNING

- Bilaga 1 Jaktförordningen.
- Bilaga 2 Nationell förvaltningsplan för varg - Förvaltningsperioden 2014-2019.
- Bilaga 3 Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2014:24) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter varg.
- Bilaga 4 Naturvårdsverkets beslut den 30 oktober 2014 om fastställande av miniminivåer för varg och björn gällande rovdjursförvaltningsområden och län, dnr NV-00552-14.
- Bilaga 5 Varg i Skandinavien och Finland, Slutrapport från inventering av varg vintern 2013-2014, Högskolan i Hedmark m.fl., Uppdragsrapport nr. 12 – 2014.
- Bilaga 6 Inventering av varg vintern 2014-2015, Beståndsstatus för stora rovdjur i Skandinavien, Viltskadecenter m.fl. nr. 1 – 2015.
- Bilaga 7 Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2014:23) om ändring i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2007:10) om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn.
- Bilaga 8 Naturvårdsverkets beslut den 30 oktober 2014 om delegering av beslut om licensjakt efter varg till länsstyrelserna i mellersta rovdjursförvaltningsområdet, dnr NV-06561-14.
- Bilaga 9 Kammarrätten i Stockholms dom i mål nr 3273-13 meddelad den 14 november 2014.
- Bilaga 10 Förvaltningsrätten i Stockholms beslut i mål nr 30966-13 och 598-14 meddelad den 23 december 2014.
- Bilaga 11 Högsta förvaltningsdomstolens protokollsbeslut i mål nr 312-15 meddelat den 28 januari 2015.
- Bilaga 12 Slutredovisning av uppdrag om genetisk förstärkning av vargstammen i Sverige, dnr NV-10965-12 och SJV-5.3.17-7255/13.
- Bilaga 13 Uppdrag att utreda gynnsam bevarandestatus för varg, meddelat den 1 april 2015, dnr M2015/1573/Nm.
- Bilaga 14 Uppdrag att förebygga viltangrepp, meddelat den 1 april 2015, dnr N2015/3037/FJR.
- Bilaga 15 Uppdrag att föreslå en transparent och rättssäker processgång för överprövning av länsstyrelsens beslut om jakt efter bland annat varg som är förenlig med EU-rätten och andra internationella åtaganden, meddelat den 28 maj 2015, dnr N2015/4497/FJR.
- Bilaga 16 Uppdrag att se över skydds jakt efter varg och föreslå nya regler för skydds jakt, meddelat den 25 juni 2015, dnr N2015/5058/FJR.
- Bilaga 17 Varg i Skandinavien och Finland, Slutrapport från inventering av varg vintern 2012-2013, Högskolan i Hedmark m.fl., Uppdragsrapport nr. 6 – 2013.

- Bilaga 18 Vargstammen är stabil, Pressmeddelande, Naturvårdsverket 17 juni 2015.
- Bilaga 19 Rapport från Skandulv, Demografic viability of the Scandinavian Wolf Population, 2 juli 2012.
- Bilaga 20 Rapport från Skandulv, Genetic aspects on the viability of the Scandinavian wolf population, 18 oktober 2012.
- Bilaga 21 Additional Population Viability Analysis of the Scandinavian Wolf Population, Naturvårdsverket, rapport 6639.
- Bilaga 22 A synthesis on appropriate science-based criteria for "favourable reference population" of the Scandinavian wolf (*Canis lupus*) population, dnr NV-03111-15.
- Bilaga 23 A synthesis on appropriate science-based criteria for "favourable reference population" of the Scandinavian wolf (*Canis lupus*) population, dnr NV-03602-15.
- Bilaga 24 Grimsö forskningsstations rapport, Sammanställning av släkträdets över den skandinaviska vargstammen fram till 2014, Grimsö forskningsstation, SLU, 3 juni 2015.
- Bilaga 25 Sammanställning av fällda vargar från licensjakten 2015, Viltskadecenter SLU, 2015-03-20.

